

1. Obustronna zgoda

Skąd wiesz, że wszystkie strony się zgodziły na dane zachowanie?

Czy zgoda była wyartykułowana?

Czy zgoda była wyrażona świadomie?

Czy obie strony mają przynajmniej 15 lat?

Czy zgoda była niewymuszona?

Czy dla uzyskania zgody wykorzystano przymus, manipulację, szantaż, groźbę, obietnice, uwiedzenie)?

Czy zgoda była trzeźwa?

2. Równość zaangażowanych stron

Czy wszystkie strony są na podobnym etapie rozwoju psychoseksualnego?

Czy wszystkie strony są na podobnym poziomie rozwoju intelektualnego?

Czy wszystkie strony dysponują podobną wiedzą co jest „normalnym zachowaniem”?

Czy ktoś, z jakiegoś powodu, ma przewagę nad pozostałymi i dzięki niej ma na nich wpływ?

3. Norma rozwojowa

Czy to zachowanie jest ok. dla wieku i rozwoju danej osoby

Czy to zachowanie przejawia 20% osób w danym wieku?

Czy tego zachowania można się spodziewać na danym etapie rozwoju psychoseksualnego?

4. Kontekst zachowania/Nienaruszanie norm społecznych

Czy dane zachowanie pojawia się w adekwatnym miejscu?

Czy dane zachowanie nakierowane jest na właściwą osobę/y?

Czy kontekst zachowania jest właściwy?

5. Nieszkodzenie zaangażowanym stronom

Czy dane zachowanie nie rani i nie zagraża nikomu fizycznie?

Czy dane zachowanie nie rani i nie zagraża nikomu psychicznie?

Czy dane zachowanie prowadzi do niechcianego bólu, choroby, infekcji?

Czy dane zachowanie prowadzi do poniżenia

6. Dominujący czynnik motywacyjny

Czy dominującym motywem jest potrzeba seksualna?

Jaka jest motywacja osób zaangażowanych w to zachowanie?

1. Obustronna zgoda

Skąd wiesz, że wszystkie strony się zgodziły na dane zachowanie?

Czy zgoda była wyartykułowana?

Czy zgoda była wyrażona świadomie?

Czy obie strony mają przynajmniej 15 lat?

Czy zgoda była niewymuszona?

Czy dla uzyskania zgody wykorzystano przymus, manipulację, szantaż, groźbę, obietnice, uwiedzenie)?

Czy zgoda była trzeźwa?

2. Równość zaangażowanych stron

Czy wszystkie strony są na podobnym etapie rozwoju psychoseksualnego?

Czy wszystkie strony są na podobnym poziomie rozwoju intelektualnego?

Czy wszystkie strony dysponują podobną wiedzą co jest „normalnym zachowaniem”?

Czy ktoś, z jakiegoś powodu, ma przewagę nad pozostałymi i dzięki niej ma na nich wpływ?

3. Norma rozwojowa

Czy to zachowanie jest ok. dla wieku i rozwoju danej osoby

Czy to zachowanie przejawia 20% osób w danym wieku?

Czy tego zachowania można się spodziewać na danym etapie rozwoju psychoseksualnego?

4. Kontekst zachowania/Nienaruszanie norm społecznych

Czy dane zachowanie pojawia się w adekwatnym miejscu?

Czy dane zachowanie nakierowane jest na właściwą osobę/y?

Czy kontekst zachowania jest właściwy?

5. Nieszkodzenie zaangażowanym stronom

Czy dane zachowanie nie rani i nie zagraża nikomu fizycznie?

Czy dane zachowanie nie rani i nie zagraża nikomu psychicznie?

Czy dane zachowanie prowadzi do niechcianego bólu, choroby, infekcji?

Czy dane zachowanie prowadzi do poniżenia?

6. Dominujący czynnik motywacyjny

Czy dominującym motywem jest potrzeba seksualna?

Jaka jest motywacja osób zaangażowanych w to zachowanie?

Zielony:

- Akceptowane i pozytywne zachowanie seksualne
- Tylko gdy wszystkie kryteria są spełnione dajemy zieloną flagę

Żółty:

- Okazjonalne, zachowanie będące lekkim nadużyciem seksualnym (wynikające z testowanie granic, popełnianie błędów)
- Gdy zachowanie pojawiło się pierwszy raz
- Gdy zachowanie nie dotyczyło kontaktów z penetracją
- Gdy strony były sobie mniej więcej równe
- Gdy zachowanie wynikało z nieporozumienia komunikacyjnego
- Gdy nikt, w związku z tym zachowaniem, nie musiał się bać i nie czuł leku
- Gdy zachowanie było relatywnie bezpieczne
- Gdy zachowanie wiązało się z niewielkim ryzykiem

Czerwony:

- Kłopotliwe, niepokojące zachowanie seksualne
- Gdy zachowanie żółte się powtarza dajemy kolor czerwony
- Gdy zachowanie dotyczy kontaktów z penetracją
- Gdy między stronami jest duża nierówność
- Gdy zachowanie wiąże się z przymusem, przemocą, szantażem
- Gdy nie ma możliwości wyjścia/ucieczki z sytuacji
- Gdy zachowanie wiąże się ze strachem i lękiem
- Gdy ktoś nie czuje się bezpiecznie
- Gdy zachowanie wiąże się realnym zagrożeniem

Czarny

- Poważne nadużycie seksualne
- Gdy zachowanie czerwone się powtarza dajemy kolor czarny
- Gdy między stronami jest duża nierówność
- Gdy któraś ze stron jest zależna od drugiej
- Gdy jest dużo strachu i braku poczucia bezpieczeństwa
- Gdy zachowanie ma poważne konsekwencje
- Gdy rozmyślnie, celowo czyniona jest krzywda
- Gdy nie spełnione są kryteria 1, 2 i 5 obligatoryjnie dajemy czarny kolor

Materiał opracowany na podstawie:

The Sensoa Flag System, Sensoa & Rutgers

K., de Wilde, System flagowy – narzędzie do oceny i właściwego reagowania na zachowania seksualne dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Materiał konferencyjny. Konferencja:

Trudne Pytania... dobre rozwiązania. 14-15.04.2016, Gdynia.

Propozycja standardów postępowania w przypadku problemowych zachowań seksualnych u osób z niepełnosprawnością intelektualną, spektrum autyzmu i niepełnosprawnością sprzężoną. Zespół ds. Seksualności Osób z Niepełnosprawnością, Polskie Towarzystwo Seksuologiczne.

Zielony:

- Akceptowane i pozytywne zachowanie seksualne
- Tylko gdy wszystkie kryteria są spełnione dajemy zieloną flagę

Żółty:

- Okazjonalne, zachowanie będące lekkim nadużyciem seksualnym (wynikające z testowanie granic, popełnianie błędów)
- Gdy zachowanie pojawiło się pierwszy raz
- Gdy zachowanie nie dotyczyło kontaktów z penetracją
- Gdy strony były sobie mniej więcej równe
- Gdy zachowanie wynikało z nieporozumienia komunikacyjnego
- Gdy nikt, w związku z tym zachowaniem, nie musiał się bać i nie czuł leku
- Gdy zachowanie było relatywnie bezpieczne
- Gdy zachowanie wiązało się z niewielkim ryzykiem

Czerwony:

- Kłopotliwe, niepokojące zachowanie seksualne
- Gdy zachowanie żółte się powtarza dajemy kolor czerwony
- Gdy zachowanie dotyczy kontaktów z penetracją
- Gdy między stronami jest duża nierówność
- Gdy zachowanie wiąże się z przymusem, przemocą, szantażem
- Gdy nie ma możliwości wyjścia/ucieczki z sytuacji
- Gdy zachowanie wiąże się ze strachem i lękiem
- Gdy ktoś nie czuje się bezpiecznie
- Gdy zachowanie wiąże się realnym zagrożeniem

Czarny

- Poważne nadużycie seksualne
- Gdy zachowanie czerwone się powtarza dajemy kolor czarny
- Gdy między stronami jest duża nierówność
- Gdy któraś ze stron jest zależna od drugiej
- Gdy jest dużo strachu i braku poczucia bezpieczeństwa
- Gdy zachowanie ma poważne konsekwencje
- Gdy rozmyślnie, celowo czyniona jest krzywda
- Gdy nie spełnione są kryteria 1, 2 i 5 obligatoryjnie dajemy czarny kolor

Materiał opracowany na podstawie:

The Sensoa Flag System, Sensoa & Rutgers

K., de Wilde, System flagowy – narzędzie do oceny i właściwego reagowania na zachowania seksualne dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Materiał konferencyjny. Konferencja:

Trudne Pytania... dobre rozwiązania. 14-15.04.2016, Gdynia.

Propozycja standardów postępowania w przypadku problemowych zachowań seksualnych u osób z niepełnosprawnością intelektualną, spektrum autyzmu i niepełnosprawnością sprzężoną. Zespół ds. Seksualności Osób z Niepełnosprawnością, Polskie Towarzystwo Seksuologiczne.